

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ІСТОРІЯ ГЕОГРАФІЇ В УКРАЇНІ»

Компонента освітньої програми – вибіркова (4 кредити)

Освітньо-професійна програма	Географія
Спеціальність	106 Географія
Галузь знань	10 Природничі науки
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Мова навчання	українська
Профайл викладача (-ів)	Джаман Василь Олексійович, доктор географічних наук, професор, професор кафедри географії України та регіоналістики https://geoukr.chnu.edu.ua/pro-kafedru/spivrobitnyky/dzhaman-vasyl-oleksiiovych/ Джаман Ярослав Васильович, кандидат географічних наук, доцент, асистент кафедри географії України та регіоналістики https://geoukr.chnu.edu.ua/pro-kafedru/spivrobitnyky/dzhaman-yaroslav-vasylovych/
Контактний тел.	+380 95 87 58 881 095 57 03 104
Е-mail:	v.dzhaman@chnu.edu.ua , y.dzhaman@chnu.edu.ua
Сторінка курсу в Moodle	https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=3945
Консультації	вівторок, 12.00 – 13.00

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Історія географії в Україні» належить до переліку вибірових навчальних дисциплін за освітнім рівнем «бакалавр», що пропонується в рамках циклу професійної підготовки здобувачів першого рівня вищої освіти на четвертому році навчання. Вона забезпечує формування у студентів професійно-орієнтованої компетентності системного географічного і регіонального дослідження проблем розвитку географічної науки в Україні та спрямована на засвоєння теоретичних і практичних знань про особливості природних умов і ресурсів своєї Батьківщини, територіальної організації продуктивних сил і суспільства загалом,

раціонального використання природних ресурсів і охорони оточуючого середовища, взаємодії природи і суспільства в системі «Природа – Людина – Господарство».

Метою дисципліни «Історія географії в Україні» є вивчення процесу формування та сучасного стану географічної науки в Україні, її наукового потенціалу, обґрунтування ролі персоналій, їхнього наукового доробку, проблем і перспектив цієї галузі знань.

НАВЧАЛЬНИЙ КОНТЕНТ ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

МОДУЛЬ 1. Становлення географічної науки в Україні.	
Тема 1	Вступ. Предмет, метод і завдання дисципліни. Географічні відомості про Українські землі в стародавні часи.
Тема 2	Географічні відомості про українські землі в часи Київської Русі.
Тема 3	Географія в Україні в середньовічний період.
Тема 4	Становлення географічної науки в Україні.
Тема 5	Географія в Україні в новітні часи.
Тема 6	Становлення географії в українській державі.
Тема 7	Розвиток української географії в 20-ті роки ХХ століття.
МОДУЛЬ 2. Розвиток географічної науки в Українській державі та в Чернівецькому університеті.	
Тема 8	Географічні дослідження в 30-их роках ХХ століття.
Тема 9	Галузеві і комплексні фізико-географічні дослідження.
Тема 10	Аналітичні та комплексні економіко-географічні дослідження.
Тема 11	Розвиток геодезичних і картографічних досліджень. Відродження природоохоронних та історико-географічних досліджень.
Тема 12	До питання про розвиток географічної думки в Чернівецькому університеті. Розвиток наукових та освітніх географічних напрямів і шкіл в ЧНУ ім. Ю. Федьковича.
Тема 13	Діяльність Українського географічного товариства.
Тема 14	Сучасні проблеми української географії. Головні завдання географії на сучасному етапі. Природничо-географічні та суспільно-географічні дослідження.
Тема 15	Сучасні еколого-географічні проблеми. Картографічне забезпечення географічних досліджень. Методологія і методи сучасних географічних досліджень.

ФОРМИ, МЕТОДИ ТА ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ

Методи навчання:
словесні методи (лекція, співбесіда, консультація, дискусія, тощо), практичні заняття, наочні методи (презентації, ілюстрації, відеоматеріали, тощо), робота з книгою: навчально-методичною, науковою,

електронне та інтерактивне онлайн-навчання (мультимедійні, дистанційні), самостійна робота за програмою навчальної дисципліни.

ФОРМИ Й МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Методи контролю.

Контроль знань студентів ґрунтується на здійсненні поточного і підсумкового контролю при застосуванні таких способів діагностики, як практичні (семінарські) і самостійні роботи, тестування, індивідуальні завдання, письмове і усне опитування. Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних та інших видів занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Модульний контроль проводиться у вигляді письмового фронтального опитування.

Форма підсумкового контролю – іспит, що полягає в оцінюванні засвоєння студентом навчального матеріалу на підставі відповідей на підсумковому модулі, результатів виконання ним певних видів робіт.

Методами контролю є : усний контроль, письмовий (розгорнута відповідь), тестовий, графічний при застосуванні індивідуальної та фронтальної перевірки знань, умінь і навичок студентів.

1. Контроль засвоєння *лекційного і самостійно опрацьованого* теоретичного матеріалу здійснюється на основі модульного (письмового) фронтального опитування, в тому числі – тестування.
2. Контроль засвоєння знань та набуття умінь і навиків при виконанні *практичних робіт* здійснюється шляхом їх поточної перевірки.
3. Контроль виконання *індивідуальних завдань* здійснюється за бажанням студентів, як додаткових (необов'язкових для виконання всіма студентами) науково-дослідницьких завдань шляхом оцінювання виконаних рефератів та усного індивідуального захисту результатів дослідження.

Розподіл балів, які отримують студенти.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни (до 100 балів) є сумою оцінок компетентностей (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності, за виконанні ІНДЗ та контрольний модуль (іспит). Максимальна кількість балів, яку може отримати студент до іспиту в сумі становить 60 балів. Інші 40 балів відводиться на підсумковий модуль (іспит). Питання *самостійної роботи* включені до завдань модульного контролю і оцінюються при модульному контролі. Додатково студент може отримати до 10 балів за виконання ІНДЗ. Підсумкова оцінка виставляється за сумою всіх отриманих балів згідно шкали оцінювання. При цьому в екзаменаційній відомості зазначається сумарна кількість набраних балів, оцінка за шкалою ECTS і оцінка за національною шкалою.

Поточне опитування, тестування та самостійна робота													іспит	Сума
Змістовний модуль 1					Змістовний модуль 2									
T1,2	T3,4	T5,6	T7	сума	T8	T9,10	T11	T12	T13	T14	T15	сума		
4	7	12	7	30	2	6	2	6	6	6	2	30	40	100

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання програмних результатів навчання здобувачів освіти здійснюється за шкалою європейської кредитно-трансферної системи (ECTS).

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	незадовільно (з можливістю повторного складання)
	F (1-34)	незадовільно (з обов'язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання)

Критерієм успішного оцінювання є досягнення здобувачем вищої освіти мінімальних порогових рівнів (балів) за кожним запланованим результатом навчання.

ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасниками освітнього процесу при вивченні навчальної дисципліни регламентовано такими документами:

- ✓ «Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» <https://www.chnu.edu.ua/media/jxdfs0zb/etychnyi-kodeks-chernivets-koho-natsionalnoho-universytetu.pdf>
- ✓ «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича» <https://www.chnu.edu.ua/media/n5nbzwgb/polozhennia-chnu-pro-plahi-at-2023plusdodatky-31102023.pdf>

ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Жупанський Я.І. Історія географії в Україні: Посібник. Видання друге, доповнене. – К., 2006. -275 с.

2. Жупанський Я.І. Географічні відомості і географія в Україні в давні часи. – Чернівці, 1992.
3. Жупанський Я. Географія в Україні в нові часи. – Чернівці, 1993.
4. Олійник Я., Краснопольська Н. Географічна наука в Україні: становлення і розвиток. – К.: Ніка-Центр, 2007. – 148 с.
5. Джаман В. О. Українська географія – складова частина географічної науки (до виходу у світ книги: Я.І. Жупанський. Історія географії в Україні. – Львів: Світ, 1997. – 264 с.) // Історія української географії: Всеукраїнський часопис. – Тернопіль, 2000. – Вип. 1. – С. 108-111.
6. Жупанський Я.І., Джаман В.О. Головні етапи картографування західноукраїнських земель (до початку ХХ ст.) // Історія української географії. – Тернопіль, 2000. – Вип. 2. – С.88-93.
7. Джаман В., Жупанський Я., Кілінська К., Руденко В. До питання про розвиток географічної думки в Чернівецькому національному університеті // Історія української географії. – Тернопіль, 2002. – Вип. 5. – С. 15-16.
8. Джаман В. О. Я.І. Жупанський та історія географії в Україні. // Науковий вісник Чернівецького університету. – Вип. 460: Географія. – Чернівці: ЧНУ, 2009. – С. 7-11.
9. Джаман В. О., Круль В.П. Форум історико-географів та істориків географії в Чернівцях. // Історія української географії. – Тернопіль, 2009. – Вип. 20. – С. 133-134.

Додаткова:

1. Джаман В. О. Кафедрі географії України та регіоналістики ЧНУ – 25 років: історія становлення, досягнення, перспективи. // Географія, картографія, географічна освіта: історія, методологія, практика. Мат міжнар. наук-практ конф. – Чернівці: ВД «Родовід», 2014. – С. 13-15.
2. Джаман В. О., Джаман Я. В. Кафедрі географії України та регіоналістики Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича – 30 років: історія становлення, розвиток, перспективи // Географія, картографія, географічна освіта: історія, методологія, практика. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Чернівці, 7-9 травня 2020 р.). – Чернівці: Видавничо-поліграфічне підприємство «МІСТО», 2020. – С. 17-20.
3. Джаман В., Джаман Я., Костащук І. Ретроспективно-хорологічний аналіз формування етнічної структури населення Чернівецької області з другої половини XVIII століття до початку ХХ століття // Вісник Центру буковинознавства: зб. наук. праць науково-дослідного Центру Буковинознавства Чернівецького нац. ун-ту імені Юрія Федьковича. – Чернівці: Технодрук, 2018. – Т. 2. – С. 85-92.
4. Джаман В.О., Мручковський П.В., Джаман Я.В. Етногеографія Західноукраїнського регіону: монографія. – Чернівці: Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича, 2020. – 240 с.
5. Джаман В., Джаман Я. Вплив природних умов і ресурсів на

формування поселенських ландшафтів Західноукраїнського регіону // Культурний ландшафт як географічний феномен: Матеріали Міжнар. Наук. Конф. (23-25 вересня 2021 р.). – Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2021. – С. 103-104.

6. Наукові постаті сучасної суспільної географії України / упорядники: Олійник Я. Б., Нич Т. В., Тиква Л. М. – К.: Прінт-Сервіс, 2014. – 80 с.

7. Сучасна суспільна географія України в персоналіях / упорядники: Олійник Я. Б., Нич Т. В. – К.: Прінт-Сервіс, 2017. – 63 с.

8. Шаблій О., Вістак О. Історико-географічне джерелознавство. // Історія української географії. – Тернопіль, 2000. – Вип. 2. – С. 7-12.

Інформаційні ресурси:

1. Історія української географії.
2. Український географічний журнал.
3. Вісник геодезії та картографії.
4. <http://www.ginews.co.uk>
5. <http://www.gisa.org.ua>
6. <http://www.ecomm.kiev.ua>
7. <http://www.kmc-geo.kiev.ua>

*Детальна інформація щодо вивчення курсу
«Історія географії в Україні»
висвітлена у робочій програмі навчальної дисципліни
https://geoukr.chnu.edu.ua/media/vvtcdwve/rp_4-istoriia-heo-v-ukr-heo.pdf*